

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИНТАКСИСУ

Освітньо-професійна
програма

«Українська мова та література»

Спеціальність

035 «Філологія (українська мова та література)»

Галузь знань

03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти

перший бакалаврський

Факультет

філологічний

Мова навчання

українська

Розробник: Шабат-Савка Світлана Тарасівна – доктор філологічних наук,
професор, завідувач кафедри сучасної української мови.

Профайл викладача:

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=LvzPp3sAAAAJ&hl=uk>

Контактні телефони: +380507038586

E-mail: s.shabat-savka@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5968>

Консультації очний / дистанційний формат (середа, 13.00 – 14.30 год)

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Актуальні проблеми синтаксису» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін підготовки бакалавра спеціальності «Філологія (українська мова та література)». Вона забезпечує формування у здобувачів вищої освіти професійно орієнтованої компетентності, передбачає оволодіння знаннями, уміннями і навичками аналізу актуальних проблем синтаксичної науки, зосередженню уваги на важливих питаннях комунікативного та прагматичного синтаксису, визначенню функцій та комунікативно-інтенційного змісту синтаксичних одиниць у різних дискурсивно-жанрових формах української мови.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Актуальні питання синтаксису» слугують сучасні наукові концепції в галузі синтаксису, питання ієрархії синтаксичних одиниць, проблемних питань синтаксису односкладного речення, складного синтаксичного цілого та ін.

Пропонований курс спрямований на формування в студентів поглибленого розуміння базових категорій сучасної синтаксичної теорії, її концептуальних парадигм і персоналій; теоретичного обґрунтування диференційних ознак синтаксичних одиниць, синтаксичних зв'язків та відношень, основних синтаксичних категорій і понять.

2. Мета навчальної дисципліни – дати студентам систематизовані наукові знання про синтаксис; закріпити попередньо набуті знання з синтаксису і сприяти більшому засвоєнню тих синтаксичних явищ, які вивчаються і аналізуються з нових позицій і на сучасному етапі розвитку лінгвістики, а саме: проблеми валентності та варіативності синтаксичних одиниць; проблема асиметрії мовного знака; засоби вираження, обсяг семантики предикативності та модальності; прагматичний та експресивний синтаксис; особливості функціонування синтаксичних одиниць на рівні тексту, у різних стилях мовлення.

3. Пререквізити. Теоретичною базою вивчення дисципліни є навчальні курси: «Сучасна українська мова: синтаксис»; «Сучасна українська мова: морфологія»; «Підготовка наукового дослідження», «Основи мовознавчих досліджень».

4. Результати навчання

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК13. Здатність розуміти лінгвістику як особливу науку, що вивчає структуру і функціонування мови; володіти знаннями з усіх галузей мовознавства, історії української мови та сучасної української мови.

ФК14. Здатність володіти мовнокомунікативними компетенціями (лінгвістичною, предметною, прагматичною, технологічною).

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у

непередбачуваних умовах.

ПРН 19. Мати навички участі в наукових та / або прикладних дослідженнях у галузі філології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- основні напрацювання в галузі синтаксису української мови,
- актуальні питання синтаксичної теорії,
- основні парадигми дослідження синтаксису;
- предмет вивчення семантичного та прагматичного синтаксису;
- основні правила постановки розділових знаків й принципи української пунктуації;
- основні поняття синтагматичного синтаксису;
- парадигму речення як систему дериваційних відношень; особливості синтаксичної синонімії на рівні речення та словосполучення;
- семантичний обсяг категорій предикативності та модальності;
- предмет вивчення комунікативного синтаксису; особливості функціонування синтаксичних конструкцій у діалогічному та монологічному мовленні;
- суть та предмет вивчення функціонального синтаксису;
- особливості функціонування стилістичних фігур у тексті;
- пунктуаційні норми сучасної української літературної мови;
- основні досягнення й тенденції в галузі сучасного українського синтаксису;

розуміти:

- синтаксис як систему одиниць різних рівнів у контексті сучасних лінгвістичних студій, напрацювань та досягнень;
- суть та предмет вивчення функціонального синтаксису, проблему асиметрії мовного знака, поняття функціональної транспозиції на синтаксичному рівні;
- філософські основи лінгвістичних досліджень;
- функціонально-прагматичну концепцію тексту і важливість постановки в ньому розділових знаків;
- динаміку лінгвістичних досліджень у галузі синтаксису, зумовлену виходом найновіших праць у граматичній царині української лінгвістики;

вміти

- комплексно аналізувати актуальні проблеми синтаксису;
- використовувати парадигму сучасної синтаксичної теорії для написання наукових статей;
- розрізняти дослідницьке поле комунікативного та прагматичного синтаксису;

- пояснити диференціацію понять «категорія», «категорема», «категорійний синтаксис»;
- застосовувати на практиці знання про експресивний синтаксис;
- визначати функційний обсяг синтаксичних конструкцій у різних дискурсивно-жанрових формах української мови;
- формувати на основі власних спостережень портрети науковців-синтаксистів.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	3	90	10	20			56	4	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Модуль 1														
Змістовий модуль 1.														
„Сучасні синтаксичні дослідження у структурно-семантичному аспекті”														
Тема 1. Сучасні синтаксичні дослідження: здобутки, напрями, перспективи.	9	2	2			5	11	1						10
Тема 2. Актуальні питання пунктуації сучасної української	8	1	2			5	13	1	2					10

мови.												
Тема 3. Словосполучення і речення. Проблеми синтагматичного членування та валентності	8	1	2			5	10					10
Тема 4. Дериваційний синтаксис: проблемні питання	8	1	2			5	10					10
Тема 5. Актуальні проблеми аналізу синтаксичних категорій	11	1	2			8	10					10
Разом за ЗМ 1	44	6	10			28	54	2	2			50
Змістовий модуль 2. „Комунікативний синтаксис. Діалогічне та монологічне мовлення”												
Тема 6. Комунікативний синтаксис. Діалогічне та монологічне мовлення	10	1	2			7	10		2			8
Тема 7. Функціональний синтаксис: набутки та перспективи	16	1	4		4	7	8					8
Тема 8. Експресивний синтаксис: обсяг і предмет вивчення	10	1	2			7	8					8
Тема 9. Актуальні проблеми аналізу складних синтаксичних побудов	10	1	2			7	10		2			8
Разом за	46	4	10		4	28	36		4			32

змістовим ЗМ 2												
Усього годин	90	10	20			82	90	2	6			82

5.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні засади дослідження синтаксису української мови	2
2	Наукові портери С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича: до проблеми становлення синтаксису як розділу мовознавства	2
3	Валентність синтаксичних одиниць: словосполучення і речення.	4
4	Функціональна транспозиція синтаксичних одиниць. Теорія глибинних і поверхневих структур	2
5	Категорійний синтаксис української мови: модальність і комунікативна інтенція	2
6	Діалог і монолог: синтаксичні засоби репрезентації в українській мові	2
7	Синтаксична організація стилістичних фігур	4
8	Текст як найвища синтаксична одиниця. Текст і дискурс: спільне та відмінне	2

5.4. Тематика індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасні українські синтаксичні концепції.	1
2	Основні напрями та поняття когнітивної лінгвістики.	1
3	Дискурсивно-стильовий континуум української мови: спроба синтаксичної диференціації	1
4	Розробка проблематики з синтаксису на сторінках журналів «Мовознавство», «Дивослово», «Українська мова».	1
	Разом	4

5.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософські основи сучасних лінгвістичних досліджень	5 / 10
2	Теоретичні засади сучасної української пунктуації	5 / 10
3	Семантико-синтаксична структура речення і валентнісні особливості предиката	5 / 10
4	Синтаксичні та пунктуаційні особливості синтаксису ускладненого речення	5 / 10
5	Модальність і комунікативна настанова речення	8 / 10
6	Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету	7 / 8
7	Сутність „функціонально-семантичної категорії” та „функціонально-семантичного поля” у практиці лінгвістичних досліджень	7 / 8
8	Синтаксична поетика: особливості синтаксичної організації поетичного тексту та комунікативно-інтенційного змісту	7 / 8
9	Теоретичні аспекти вивчення текстових категорій	7 / 8
	Разом	56 / 82

6. Система контролю та оцінювання:

Види та форми контролю

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів з курсу здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (заліку).

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмовий матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю.

Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту, написання реферату, створення лінгвістичного словника, створення презентації, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Методи оцінювання

Метод письмового контролю. Здійснюється за допомогою контрольних робіт, творів, диктантів, письмових завдань, які можуть бути короткочасними (15–20 хв.) і протягом усього заняття. Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики.

Метод усного контролю. Усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному опитуванні викладач ставить перед студентом декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією групою студентів. Правильність відповідей визначається викладачем і коментується. За підсумками контролю виставляються оцінки.

Метод тестового контролю. В основі такого контролю лежать тести – спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких свідчить про наявність (або відсутність) у студентів певних знань, умінь.

Метод самоконтролю. Передбачає формування в студентів уміння самостійно контролювати ступінь засвоєння навчального матеріалу, знаходити допущені помилки, неточності, визначати способи ліквідації виявлених прогалин.

Засоби оцінювання

- контрольні роботи;
- тести;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на занятті;
- завдання на мультимедійних засобах;
- законспектовані наукові праці;
- термінологічний словничок.

7. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахування індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінку «відмінно» («А») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 90–100 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- ґрунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи тих положень при розкритті змісту відповідної проблеми;
- виявили поглиблене розуміння актуальних проблем синтаксису;
- вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні пропонованого курсу;
- регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури брали участь у реферативних повідомленнях;
- знають правила пунктуації, виконують пунктуаційний аналіз речення;
- глибоко опрацювали всі питання, які винесені на самостійне вивчення;
- виконали індивідуально-творчі завдання;
- глибоко розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «добре» («В») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 80–89 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу;
- знають правила пунктуації, виконують пунктуаційний аналіз речення;
- в основному засвоїли матеріал, який дає можливість узагальнювати традиційну та нетрадиційну концепцію частин мови;
- продемонструвати знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією;

- брали досить активну участь при обговоренні питань у реферативних повідомленнях;

- опрацювали питання самостійного вивчення;
- розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «добре» («С») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 70–79 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу;
- знають правила пунктуації, виконують пунктуаційний аналіз речення;
- в основному засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти морфологію як один з розділів граматики;
- продемонструвати знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією;
- розкрили, але не повністю питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «задовільно» («D») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 60–69 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання щодо проблем, які вивчалися;
- показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та роботи у реферативних повідомленнях;
- обмежилися опосередкованим вивченням наукових джерел та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;
- пасивно поводити себе під час роботи у колоквіумах, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;
- частково розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «задовільно» («E») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 50–59 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та роботи у реферативних повідомленнях;
- обмежилися опосередкованим вивченням історичних джерел та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;
- пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;
- фрагментарно розуміються у питаннях, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку «незадовільно» («FX») з можливістю повторного складання отримують студенти, які набрали загальну суму балів 35–49 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не відвідували частину занять і колоквіумів;
- пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;
- не опрацювали рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються в принципах української орфографії та орфоєпії;
- не розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «незадовільно» («F») з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які набрали загальну суму балів 1–34 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не відвідували практичних занять;
- пасивно поводити себе під час роботи на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи,
- не опрацювали рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються і не знають принципів та критеріїв виділення частин мови;
- не бажали відповідати на поставлені питання під час проведення практичних занять, фактично не засвоїли програму курсу;
- повністю не розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС
(для 4 курсу)

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)									Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	100
6	6	6	6	6	8	8	7	7		

8. Рекомендована література
8.1.Базова (основна)

1. Арполенко Г.П., Забеліна В.П. Структурно-семантична будова речення в сучасній українській мові. К.: Наукова думка, 1982. 132 с.
2. Багмут А.Й. Семантика і інтонація в українській мові. К.: Наук. думка, 1991. 168с.
3. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвітики: Підручник. К., 2004. 344 с.
4. Вихованець І.Р. Граматика української мови: Синтаксис. К.:Либідь, 1993. 368 с.
5. Вихованець І.Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. К.: Наук.думка, 1992. 224 с.
6. Городенська К.Г.Деривація синтаксичних одиниць. К.: Наук.думка, 1991. 192 с.
7. Гуйванюк Н.В. Формально-семантичні співвідношення в системі синтаксичних одиниць. Ч.: Рута, 1999. 336 с.
8. Дудик П.С. Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення. К.: Наук.думка, 1973. 289 с.
9. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис. Донецьк, 2001. 662 с.
- 10.Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови: Навч.посібник. К.: НМК ВО, 1992. 400 с.
- 11.Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2010. 844 с.
- 12.Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: «Довкілля-К», 2008. 712 с.
- 13.Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови : Проблемні питання. Київ : Вища школа, 1994. 670 с.
- 14.Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: підручник. К., 2004. 408 с.
- 15.Український правопис. К.: Наук. думка, 2019. 392 с.
- 16.Шабат-Савка С. Функціональна транспозиція синтаксичних одиниць: Конспект лекцій. Ч., 2001. 48 с.

8.2.Допоміжна

1. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики : [монографія]. Львів : ПАІС, 2010. 336 с.
2. Богдан С. К. Мовний етикет українців : традиції і сучасність. К. : Рідна мова, 1998. 475 с.
3. Галас А. М. Період у сучасній українській літературній мові : [навчально-методичний посібник для студентів філологічних спеціальностей] / А. М. Галас. Ужгород : УНУ, 2002. 54 с.
4. Гуйванюк Н. В. Слово – Речення – Текст : [вибрані праці]. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. 664 с.
5. Ковалевська Т. Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування : монографія. Одеса : «Астропринт», 2001. 341 с.
6. Кондратенко Н. В. Синтаксис українського модерністського і постмодерністського художнього дискурсу : [монографія]. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 328 с.

7. Кондратенко Н., Стрій Л., Билінська О. Лінгвопрагматика політичного дискурсу : типологія мовленнєвих жанрів. Одеса : «Астропринт», 2019. 236 с.
8. Кульбабська О.В. Вторинна предикація у простому речення: монографія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. 672 с.
9. Личук М. І. Структура та семантика синтаксично нечленованих одиниць в українській мові: монографія. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 386 с.
10. Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій : монографія. Луцьк : Вежа, 2001. 340 с.
11. Навчук Г. В., Шинкарук В. Д. Формально-синтаксичні та функціонально-семантичні особливості окличних речень : монографія. Тернопіль : «Астон», 2007. 200 с.
12. Попова І. С. Фундаментальні категорії метамови українського синтаксису (одиниця, зв'язок, модель) : монографія. Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2009. 432 с.
13. Прилипко Ф. Є. Комунікеми-фразеосхеми в українській мультиплікації. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія «Філологія». Том 20. № 2. 2017. С.110–114.
14. Ситар Г. В. Структурні й семантичні типи синтаксичних фразеологізмів в українській мові. *Мовознавчий вісник*. 2016. Вип. № 12–13. С. 178 – 181.
15. Скаб М. С. Граматика апеляції в українській мові. Чернівці : Місто, 2002. 272 с.
16. Степаненко М., Педченко С. Семантика і функціонування модальних часток у сучасній українській літературній мові : монографія. Полтава : ПП «Астроя», 2019. 222 с.
17. Ткачук В. М. Категорія суб'єктивної модальності: монографія. Тернопіль: Підручники й посібники, 2003. 240 с.
18. Христіанінова Р. О. Складнопідрядні речення в сучасній українській літературній мові : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 368 с.
19. Чолкан В. А. Речення з суб'єктивно-модальними формами в сучасній українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Івано-Франківськ, 2001. 20 с.
20. Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові : монографія. Чернівці : «Букрек», 2014. 412 с.
21. Шабат-Савка С. Т. Українськомовний питальний дискурс: монографія. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 332 с.
22. Шинкарук В. Категорії модусу і диктуму у структурі речення: Монографія. Ч., 2002. 272 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Mova.info. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info/>
2. Довідник з української мови. URL: <http://javot.net/mova/glav.htm>

3. Електронний підручник з української мови. URL: <http://www.mova.info/pidruchn.aspx>
4. Культура мови на щодень : Довідково-інформаційна система / Інститут української мови НАН України. Київ. 2010. URL: <http://bit.ly/33ev57P>
5. Інститут української мови: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/Pages/default.aspx>.
6. Український лінгвістичний портал: <https://www.ulif.org.ua/>.
7. Освітній проєкт «Мова – ДНК нації». URL: <https://ukr-mova.in.ua>
8. Офіційний сайт Української мови. URL: <http://ukrainskamova.at.ua>
9. Сайт Олександра Авраменка. URL: <http://xn--80aafnzkijm.xn--j1amh/>
10. Портал української мови та культури: <https://slovnyk.ua/>.
11. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. – К.: Освіта, 2012. 270 с. / Режим доступу: <https://ushchuk.files.wordpress.com/2013/09/d196.pdf>.
12. Підписки на електронні копії періодичних видань: <https://dyvoslovo.com.ua/>; <http://www1.nas.gov.ua/INSTITUTES/IUM/E-LIBRARY/UKRAJINSKA-MOVA/Pages/default.aspx> та ін.
13. Доступ до електронних архівів і баз даних, що містить інформацію з питань українського синтаксису: <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
14. Інститут української мови: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/Pages/default.aspx>.